

1600 ԱՄԵԱԿ ՄԱՀՈՒԱՆ

Ս. ԿԻՐԻԵՂ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՑԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

Ըստ Յուդեական աւանդութեան՝ 386 թուականին, իսկ ըստ Լատինականին՝ 387 ին կը վախճանէր Քրիստոնէական Եկեղեցւոյ մեծագոյն հայրապետներէն Երուսաղէմի Ս. Աթոռի Պատրիարք Ս. Կիւրիզ Երուսաղէմացին։ Անոր մահուան 1600ամեակը պատշաճ կերպով նշուեցաւ թէ՛ Օրթոտոքս եւ թէ՛ Կաթոլիկ եկեղեցւոյ մէջ։ Առաջինները, ինչպէս յիշեցինք ատենին, անցնող աշնան, զանազան Օրթոտոքս եկեղեցիներէ եկած պատուիրակութեանց ներկայութեան, Երուսաղէմի մէջ գումարուած «Խաղաղութեան ժողովոյ» ընթացքին նշեցին այդ դարադարձը, իսկ Լատիններ, Նոթր Ծառի կեդրոնին մէջ սուրբին մասին կազմակերպած դասախոսութեանց երկար շարքէ մը ետք (որոնց մասնակցեցան համալսարանաւարտ հոգեւորականներ քանի մը լեզուներով) Մարտ 15, Կիրակի օր (այլ եկեղեցիներու մօտ 18 Մարտն է ընդունուած թուականը սուրբին մահուան), Պատրիարքական Պատարագ մատուցին Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին վրայ։ Մօտ. Պէլլորիթթի Պատրիարքը կուռ քարոզով մը վեր առաւ մեծանուն Պատրիարքին բազմադիմի արժանիքները Քրիստոնեայ եկեղեցւոյ ուղղափառ դաւանանքը պաշտպանելու տեսակէտէն։ Յայտնեց նաեւ թէ Ս. Կիւրիզ ընդհանրապէս կը քարոզէր նոյն վայրէջք մէջ, դիմացը Քրիստոսի Գերեզմանին։

Այս առթիւ, աւելորդ չենք համարիր տալ կենսագրական հակիրճ տեղեկութիւններ Սուրբին մասին, քաղելով զանոնք Շնորհ Արքեպս. Գալուստեանի «Համալքրիստոնէական Սուրբեր» հատորի 59րդ էջէն. —

«Ծնած կը նկատուի 315 ին, Երուսաղէմի Եպս. եղած է 349 ին։ Աքսորուած է 357 ին Արիոսականներու կողմէ, վերադարձաւ երկու տարի յետոյ։ Երկու անգամ եւ քաքսորուեցաւ, բայց վերջնակա. նօրէն վերահաստատուեցաւ իր Աթոռին վրայ 378 ին, Գրիգոր Նիւսացի՝ Անտիօքի մէջ գումարուած ժողովականներու կողմէ Երուսաղէմ զրկուեցաւ 380 ին, ատուգելու թէ որչափով ուղղափառ էին Կիւրիզի տեսութիւնները։ . . . Ան Կիւրիզի հաւատքը ուղղափառ գտաւ։ 381 ին մասնակցեցաւ Կ. Պոլսոյ Տիեզերական ժողովին։ Վախճանեցաւ խաղաղ մահուամբ։

Տիւրքի գլխաւոր գործը, որով կարեւոր դերք կը զուէր Եկեղեցիի աստուածաբան Հայրերուն մէջ, իր «Կոչումն Ընծալուքեան» գիրքն է, որ 18 ճառերու համադրութիւն մըն է, որոնցմով մկրտութեան կը պատրաստէ չափանաւ երախաները, որոնք սովորաբար Ս. Զատիկի ձրագալոյցին կը ստանային Ս. Մկրտութեան կնիքը (Լատինաց մօտ մինչեւ օրս պահուած է Ս. Զատիկի ձրագալոյցի Պատարագի ընթացքին նոր օրհնուած ջուրով փոքրիկներ մկրտելու սովորութիւնը)։ Ամէն ինչ որ անհրաժեշտ է որ գիտնայ քրիստոնեայ մը, կը սորվեցնէ Կիւրիզ Հայրապետ իր այս կարեւոր գործով, որ Հայրենի ալ թարգմանուած է Ե. դարուն։

«Ծնած է նաեւ Կիւրիզ Հայրապետի Թուղթը տո կոստանդինոս կայսր, Սուրբ Խաչի. Երուսաղէմի երկնակամարին վրայ (351) երեման առիթով, եւ որ մինչեւ օրս կը կարդացուի մեր (եւ Յունաց) եկեղեցիներու մէջ Երեման Խաչի տօնին օրը»։